

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра адміністративного права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДВОКАТ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків
2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 19 с.

Розробники:

Рябченко Ярослава Степанівна,
кандидатка юридичних наук, доцента;

Георгієвський Юрій Валентинович,
доктор юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

Завідувач кафедри – Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	12
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	12
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	13
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	14
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	15
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	15

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	вибіркова	вибіркова
Кількість модулів – 3		рік підготовки: 2022	рік підготовки: 2022
		семестр	семестр
Загальна кількість годин – 120		1	1
		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання адвокатської діяльності в адміністративному процесі, а також вироблення основних умінь і навичок застосування адміністративного процесуального законодавства в адвокатській практиці.

Завдання:

- надання системи теоретичних і практичних знань про адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права;
- визначення особливостей становлення адвокатури як механізму захисту прав людини;

- вивчення особливостей участі адвоката в адміністративному процесі;
- з'ясування специфіки правового статусу представника в адміністративному судочинстві;
- ознайомлення з процесуально-правовим статусом адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення;
- визначення напрямів розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Пререквізити: практикум адвокатури, основи адвокатури, безоплатна правова допомога.

Кореквізити: адміністративне судочинство, адміністративне право, адвокат у цивільному судочинстві, адвокат в особливих порядках кримінального провадження.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- здатність продемонструвати знання й розуміння юриспруденції в сучасному наукознавстві;
- здатність продемонструвати вміння формулювати нові гіпотези й наукові проблеми в галузі права, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження;
- вміння доводити епістемологічну правомірність висунення теоретичних альтернатив при проведенні наукових досліджень;
- спроможність аналізувати особливості інноваційної діяльності й інноваційного менеджменту у правовій сфері;
- вміння аналізувати феномен публічного і приватного регулювання у контексті епістемології та методології правових досліджень і юридичних практик;

- здатність визначати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації і правові механізми реалізації права в різних правопорядках і юрисдикціях;
- вміння системно аналізувати судову практику розгляду справ окремими судовими інстанціями;
- здатність аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної науки і юридичної практики;
- вміння інтерпретувати феномен юридичної практики як об'єкта науково-правових досліджень в юриспруденції;
- розуміння необхідності діяти відповідно до вимог юридичної деонтології у професійній діяльності;
- вміння аналізувати феномен публічного і приватного регулювання в контексті епістемології та методології досліджень діяльності адвоката в адміністративному процесі;
- здатність проводити критичний аналіз законодавства, приписами якого регулюється діяльність адвоката, і висловлювати ґрунтовні пропозиції щодо його вдосконалення.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.
- ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку й доказово її представляти.
- ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення

неупереджених і вмотивованих рішень.

Спеціальних компетентностей:

- розуміння ролі інституту адвокатури в адміністративному процесі;
- знання й розуміння доктринальних проблем статусу представника в адміністративному судочинстві;
- знання й розуміння суті наукових досліджень у сфері адміністративної відповідальності під час участі адвоката в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення;
- знання й розуміння становлення інституту адвокатури як механізму захисту прав людини;
- володіння навичками застосовування загальнонаукових і спеціальних методів дослідження доктринальних проблем представника в адміністративному процесі;
- знання й розуміння механізму інтернаціоналізації законодавства, що регулює інститут представництва прав, свобод та інтересів громадян в умовах глобалізації;
- вміння планувати правові результати процесуальної діяльності адвокатури в Україні;
- здатність здійснювати самостійний аналіз і тлумачення рішень Європейського суду з прав людини стосовно обмеження й порушення прав громадян під час провадження у справах про адміністративні правопорушення.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль I. Адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права

Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу. Сучасні підходи науки адміністративного права до розуміння адміністративного процесу. Співвідношення категорій «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративне провадження». Види й система принципів адміністративного процесу. Адміністративне провадження. Суб'єкти адміністративних проваджень. Адміністративна юстиція як механізм судового захисту прав приватної особи у сфері публічного адміністрування. Моделі адміністративної юстиції. Становлення й розвиток адміністративної юстиції в Україні.

Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини. Історія становлення адвокатури України. «Адвокатська доба» перелому XIX–XX ст. Європейські традиції становлення адвокатури. Компаративна характеристика українського досвіду й європейських традицій. Діяльність Центру досліджень адвокатури і права. Адвокатська діяльність. Види адвокатської діяльності. Форми здійснення адвокатської діяльності. Правова основа діяльності адвокатури України. Адвокатура і держава. Принципи й засади здійснення адвокатської діяльності.

Особливості участі адвоката в адміністративному процесі. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. Нормативно-правові акти, що регламентують адміністративно-процесуальний статус адвоката. Завдання й функції адвоката в адміністративному процесі. Права й обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі. Адвокатський запит. Адвокатська таємниця. Дисциплінарне провадження, його особливості й підстави застосування. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством. Притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Суб'єкти дисциплінарного провадження за

адміністративним законодавством.

Модуль II. Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві

Поняття і суть правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства. Наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному процесі. Сутність й особливості інституту представництва. Поняття «представництво в адміністративному судочинстві». Особливості представництва в адміністративному процесі. Підвиди договірною представництва в адміністративному процесі. Поняття «правовий статус» як правова дефініція в адміністративному судочинстві. Сучасний стан правового регулювання представництва в адміністративному судочинстві. Правовий статус представника в адміністративному процесі й шляхи його вдосконалення в контексті судової реформи й виконання Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу. Принципи діяльності представника в адміністративному судовому процесі. Участь у справі представника. Документи, що підтверджують повноваження представників. Права й обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі. Функції представників в адміністративному процесі. Класифікація повноважень представника залежно від умов представництва. Юридична відповідальність представника в адміністративному процесі. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному процесі.

Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві. Проблема чіткого визначення статусу й меж повноважень представників в адміністративному судочинстві. Межі повноважень і вид представництва. Договір про надання правової допомоги (довіреність), ордер, усна заява довірителя. Представник за договором та законний представник: порівняння повноважень. Відмова від повноважень. Представницькі повноваження. Представницька участь прокурора в

адміністративному процесі. Термін дії повноважень представника в адміністративному процесі. Повноваження адвоката, призначеного представником для надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному процесі. Контроль за діяльністю представника у сфері адміністративного судочинства. Взаємодія представника з іншими учасниками адміністративного процесу.

Модуль III. Процесуально-правовий статус адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення

Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Сутність і цілі адміністративних проваджень, їх місце в адміністративному процесі. Сфера застосування адміністративних проваджень. Особливості адміністративних проваджень, їх правове регулювання й підстави виникнення. Види адміністративних проваджень. Суб'єкти адміністративних проваджень. Загальний і спеціальний суб'єкти адміністративних проваджень. Нормативна база адміністративних проваджень. Поняття «провадження у справах про адміністративні правопорушення». Завдання і принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування й види. Право на оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Юридична допомога і адвокатська діяльність. Адвокат як захисник і представник. Гарантії захисту прав і свобод

потерпілого. Допуск до участі в провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Повноваження адвоката в провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Обставини, що виключають можливість участі адвоката у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Права адвоката у процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення. Дії адвоката на стадії підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення. Встановлення підвідомчості й підсудності справи про адміністративне правопорушення. Дослідження й аналіз доказів. Дотримання строків розгляду справи про адміністративні правопорушення. Оскарження постанов по справі про адміністративне правопорушення.

Модуль IV. Напрями розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві

Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві й можливості його використання в Україні. Особливості правового статусу адвоката в європейській правовій традиції. Право на справедливий суд у Європейській конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам. Рекомендація №R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25 жовтня 2000 року. Класифікація закріплення права на правову допомогу у країнах ЄС. Монополія адвокатської діяльності. Колізії чинного законодавства в регламентуванні представництва в адміністративному процесі. Гарантування державою представницької та адвокатської діяльності. Медіативна функція представництва. Закріплення вимог і критеріїв щодо освітньо-кваліфікаційного й професійного рівня адвоката/представника. Удосконалення правового регулювання можливості представництва інтересів держави і громадянина прокурором, Уповноваженим з прав людини. Забезпечення доступності безоплатної правової допомоги. Посилення гарантій захисту адвокатської таємниці.

Удосконалення організаційних й процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права – 24 години					
1	Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу	8	2	2	4
2	Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини	8	2	2	4
3	Особливості участі адвоката в адміністративному процесі	8	2	2	4
	Усього:	24	6	4	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві – 20 годин					
4	Поняття і зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства	10	2	2	6
5	Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві	10	2	2	6
	Усього:	20	4	4	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Процесуально-правовий статус адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення – 36 годин					
6	Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення	24	4	2	18
7	Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення	12	2	2	8
	Усього:	36	6	6	26
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Напрями розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві – 40 годин					
8	Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві	40	4	2	34
	Усього:	40	4	2	34
	Разом:	120/40	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права – 42 години					
1	Предмет, метод, система і принципи	12	-	-	12

	адміністративного процесу				
2	Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини	14	2	-	12
3	Особливості участі адвоката в адміністративному процесі	16	2	2	12
	Усього:	42	4	2	36
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві – 28 годин					
4	Поняття і зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства	14	-	2	12
5	Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві	14	2	-	12
	Усього:	28	2	2	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Процесуально-правовий статус адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення – 32 годин					
6	Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення	16	-	-	16
7	Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення	16	-	-	16
	Усього:	32	-	-	32
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Напрями розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві – 18 годин					
8	Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві	18	-	-	18
	Усього:	18	-	-	18
	Разом:	120/ 4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5).

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на семінарському занятті, – 5 балів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є письмове виконання завдань до теми 6 і теми 8. Максимальна кількість балів за результатами виконання письмової самостійної роботи до теми 6 – 20, до теми 8 – 40.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік.

Активна робота студентів під час практичних занять, а також якісне виконання завдань для самостійного опрацювання до теми 6 і теми 8 дає можливість отримати 100 балів, тобто залік з курсу.

У разі незадовільної роботи на практичних заняттях і у зв'язку із численними пропусками студент складає залік із курсу, що включає питання програми навчальної дисципліни.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль								Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	Всього балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6 (самостійна робота)	T7	T8 (самостійна робота)	
5	5	5	5	5	5+20	5	5+40	100

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Виконання завдання самостійної роботи до теми 6	Max 20	Робота підготовлена самостійно, ґрунтовно, надані правильні та аргументовані відповіді. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки
	10	Робота містить значну кількість помилок, відповіді не є

		обґрунтованими. Присутні посилання на джерела
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, завдання виконані невірно. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності
Виконання завдання самостійної роботи до теми 8	Max 40	Робота підготовлена самостійно, ґрунтовно, надані правильні й аргументовані відповіді. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки
	30	Робота містить незначну кількість помилок, не всі відповіді є обґрунтованими. Присутні посилання на джерела, проте бракує власних висновків
	15	Робота містить значну кількість помилок, відповіді не є обґрунтованими. Присутні посилання на джерела
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, завдання виконані невірно. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності

Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ згідно з наказом ректора № 207-С від 05.04.2021 р.
Зараховано (успішне складання)	100
Не зараховано (неуспішне складання)	55

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Кодекс про адміністративні правопорушення : Закон від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

6. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
7. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.
8. Про запобігання корупції: Закон України від 04.03.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
9. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29.12.2017 р. №455/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4552017-23394>.
10. Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі: Указ Президента України від 16.11.2004 р. № 1417/2004 в ред. Указу Президента від 29.12.2017 р. № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004#Text>
11. Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги: Постанова КМУ від 11.02.2016 р. № 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99-2016-%D0%BF#Text>
12. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) станом на лютий 2021 р. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Ohl_iad_KAS_02_2021.pdf.
13. Судова практика Верховного Суду України у справах про адміністративні правопорушення / за ред. П. П. Пилипчука. Київ: Ін Юре, 2007. 328 с.
14. Методичні рекомендації щодо організації надання безоплатної правової допомоги місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги: наказ Координаційного центру з надання правової допомоги 19.07.2019 р. № 60. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060419-19#n6>

15. Про утворення у Верховному Суді України Судової палати в адміністративних справах : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.09.2005 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-05>

16. Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 р. №18-рп/2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-04>

17. Постанова Верховного Суду від 22.11.2018 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. № 78077449. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78077449>

Література

Основна література

1. Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. Вид. 6-те, допов. та перероб. Харків : Право, 2021. 196 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4395&download_id=1426

2. Битяк Ю. П. Адміністративна відповідальність та адміністративне правопорушення. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 151. С. 87–100.

3. Смокович М. І., В.М. Бевзенко. Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник / заг. ред. В. М. Бевзенка. Київ, 2020. 1346 с. URL: https://dakor.kiev.ua/wp-content/uploads/bevzenko_pidruchnyk.pdf.

4. Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти : монографія. Харків : Право, 2017. 440 с.

5. Головань І. В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. № 1(136). С. 12–15.

Додаткова література

1. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ: Старий світ, 2006. С. 77–100. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-59878370>
2. Коломоєць Т. О. Термінологія адміністративного процесу: проблеми визначеності суміжного термінологічного ряду. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2012. Т. 11. С. 335–343. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2012_11_36.
3. Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>
4. Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.
5. Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення : у 2-х ч.* Сімферополь, 2006. Ч. 1. С. 17–23.
4. Додин Е. В. Административная деликтология: учебн. пособие; сб. научн. трудов. Одеса : Полиграф, 2007. С. 149–254.
5. Кириленко Є., Тунтула О. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.
6. Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 31–37.
7. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 97–110.
8. Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: монографія. Київ: Знання, 2007. – 223 с.
9. Окопник О. М. Адміністративна відповідальність як різновид юридичної відповідальності. *Актуальні проблеми юридичної науки: матеріали Міжнар. наук.*

конф. «Дев'ять осінніх юридичних читань» (Хмельницький, 12–13 листоп. 2010 р.): у 4-х ч. Хмельницький. 2010. Ч. 2. С. 63–65. С. 64–65.

10. Поштаренко О. Поняття, сутність та зміст адміністративної відповідальності в умовах нової парадигми адміністративного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 174–179.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень - <https://reyestr.court.gov.ua/>